

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

YTTRANDE
2024-06-20

Ärendenummer
NV-03437-24

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över delbetänkandet En ny beredskapssektor (SOU 2024:19) (dnr KN2024/00705)

Sammanfattning

Naturvårdsverket instämmer i behovet av att tillsätta en ny beredskapssektor för industri, bygg och handel, liksom argumenten för detta. Vi vill skicka med att även Naturvårdsverket har uppgifter och kompetenser som kan komma att bli relevanta när avvägningar behöver göras inom sektorn.

Vi framför också att vi saknar en analys i betänkandet av vilken betydelse den cirkulära ekonomin och sekundära resurser kan ha för försörjningstryggheten.

Naturvårdsverkets ställningstagande och skäl

Naturvårdsverket instämmer i behovet av att tillsätta en ny beredskapssektor för industri, bygg och handel, liksom argumenten för detta. Vi vill göra följande medskick.

Om sekundära resurser (4.5 Tillgången till kritiska varor behöver tryggas)

Naturvårdsverket saknar i betänkandet en analys av den cirkulära ekonomins och sekundära resursers betydelse för försörjningstryggheten. I betänkandet lyfts samhällets beroende av kritiska råvaror, men analyseras inte närmare.

Det framgår inte tydligt hur betänkandets förslag förhåller sig till den nya EU-förordning om kritiska råvaror, som trädde i kraft den 23 maj, och som därför redan nu är gällande lag i Sverige. Denna EU-förordning handlar bland annat om riskövervakning och reducering. Det ingår bland annat artiklar om övervakning, stresstester, informationskrav och strategiska lager för medlemsstater samt riskberedskap för företag.

I betänkandet nämns att återvinning av metaller och mineral i gruvavfall eller andra sekundära resurser är ett viktigt tillskott för behovet men analyseras ej vidare. Naturvårdsverket och SGU har tidigare konstaterat att det behövs ökad kunskap om sekundära resursers potential för att utvinna kritiska mineral och metaller. I regeringsuppdraget ”Hållbar utvinning och återvinning av metaller

och mineral från sekundära resurser”¹ konstaterades att stora mängder kritiska resurser återfinns i gammalt gruvavfall. I redovisningen lyfts även såväl praktiska som legala hinder för gruvnäringen, återvinningsindustrin, innovationsindustrin och tillsynsmyndigheter att nyttja innehållet i gruvavfall och andra mineral- och metallförande avfall som resurs.

Naturvårdsverket har uppgifter inom sektorn som kan vara relevanta i den nya beredskapssektorn

Naturvårdsverket har uppgifter som kommer att ha betydelse för samhället även vid en krissituation eller vid höjd beredskap. När avvägningar behöver göras inom sektorn kommer sannolikt frågor att uppstå där Naturvårdsverket kan bidra med kompetens.

Naturvårdsverket har till exempel en roll vid utformning av kommande miljölågstiftning. Ett exempel på när denna roll blivit aktuell var när vi efter stormen Alfrida fick i uppdrag av regeringen att föreslå ändringar i miljöprövningsförordningen för att möjliggöra förlängd lagring av timmer. Därtill medverkar vi även som expertmyndighet inom Industriutsläppsdirektivet (IED). Hur detta regelverk ser ut kan få betydelse för vad som är möjligt att göra i situationer av kris eller krig.

Det kan även uppstå situationer när det miljötillstånd eller de villkor som givits behöver ändras skyndsamt. Naturvårdsverket bidrar i tillståndsprovningen genom yttrande till domstol och i vissa fall som part i en prövning i ärenden med större miljöpåverkan. Vi har även en roll i enlighet med vårt vägledningsansvar enligt miljölågstiftningen. I tider av kris kan specialvägledning behöva tas fram utifrån uppkomna situationer.

Naturvårdsverkets arbete och ansvar inom ramen för cirkulär ekonomi och avfallshantering har också relevans för industriell försörjning, handel och byggande och bidrar i förlängningen till ökat nationellt oberoende av import av råvaror. Vi stödjer också, genom Klimatklivet, investeringar som i många fall bidrar till ökad försörjningstrygghet för Sverige och en ökad förmåga för civil beredskap, till exempel genom att Sverige i en krissituation kan producera livsmedel eller drivmedel.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Björn Risinger efter föredragning av avdelningschefen Marie Uhrwing.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit enhetschefen Kerstin Åstrand, juristen Eva Nilsson samt handläggarna Lina Törner, Claes Englund och Sara Nilsson.

¹ Naturvårdsverket och SGU, 2023, <https://resource.sgu.se/dokument/publikation/rr/rr202301rapport/RR2301.pdf>

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

För Naturvårdsverket

Björn Risinger

Marie Uhrwing

Kopia till:
helena.stromback@regeringskansliet.se